

Сліпуха Т.І.

Національний університет
біоресурсів та
природокористування України
м. Київ, Україна

**АНАЛІЗ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ**

УДК 656.613

Сучасна економіка розвивається колосальними темпами, економічні відносини стають більш комплексними. У забезпеченні сталого розвитку цих відносин важливу роль відіграє транспорт. Транспортний комплекс України поєднує в собі різні види транспорту, такі як: автомобільний, залізничний, авіаційний, морський та річковий, трубопровідний. В статті проаналізовано кількість перевезених пасажирів за останні роки. В транспортній системі України основний обсяг перевезень пасажирів здійснюється автомобільним, залізничним транспортом.

В умовах конкуренції на ринку пасажирських перевезень основними завданнями є надання максимального сприяння автомобільним перевізникам на державному рівні.

У роботі наведено залежності у % відповідного періоду попередніх років. Статистичний аналіз транспортної галузі надасть реальні результати основних задач та проблем, які виникають при перевезеннях різними видами пасажирського транспорту. Стаття присвячена аналізу окремих показників розвитку транспортної системи України. Особлива увага приділена пасажирообігу у міському та приміському транспорті.

Ключові слова: транспорт, економіка, пасажирські перевезення, транспортні послуги.

Постановка проблеми. На сьогодні Ліцензування автоперевізників є суто формальною процедурою, яка, з одного боку, створює зайві бюрократичні перепони на ринку, а з другого – не забезпечує реальної оцінки можливостей перевізника щодо виконання своїх зобов'язань. Пропонується запровадження процедури допуску до ринку пасажирських та вантажних автомобільних перевезень, яка передбачатиме необхідність відповідності пасажирського перевізника та його керівного персоналу певним вимогам щодо: доброї ділової репутації, задовільного фінансового стану, наявності транспортних засобів, необхідної професійної компетентності персоналу. Така процедура унеможливить допуск до ринку перевезень недобросовісних перевізників, які нездатні нести матеріальну відповідальність за своїми зобов'язаннями, та в силу фінансової неспроможності не можуть забезпечити належну якість та безпеку перевезень, відповідність вимогам європейських країн. Існування такої процедури дозволить відмовитися в майбутньому від проведення конкурсів на пасажирські автоперевезення та перейти до ринку з вільною конкуренцією, за зразком країн Євросоюзу. Відсітній також механізм компенсацій за пільгові перевезення пасажирів. Використання автобусів малої місткості, переобладнаних із вантажних автомобілів.

Дана проблема знайома усім пасажирам на території України та вже тривалий час не вирішується органами державної влади, оскільки під гаслом необхідності зменшення тиску на підприємців, на ринку автобусних перевезень працює значна кількість «мікроавтобусів», якими здійснюються перевезення пасажирів, в тому числі, й на значні відстані.

Надання послуг пасажирського автомобільного транспорту має виконуватися транспортними засобами, що забезпечують зручність, комфортність та безпеку перевезень.

Крім того, використання зазначених транспортних засобів створює передумови для існування великої кількості нелегальних автоперевізників, до яких, на практиці, дуже важко застосовувати певні санкції. Натомість перевізники, які придбавають автобуси більш високого класу, самі зацікавлені в упорядкуванні та легалізації своєї діяльності.

Таким чином, пропонується запровадити обмеження на використання на ринку пасажирських автоперевезень автобусів невеликої місткості, переобладнаних з вантажних та вантажопасажирських транспортних засобів.

Основними проблемами міського електротранспорту є:

- старіння та зменшення парку рухомого складу;
- зношеність трамвайних колій та контактних мереж;
- занижені тарифи та неповна компенсація за пільгові перевезення;
- недобросовісна конкуренція з боку приватних автоперевізників;
- відсутність інвестицій у розвиток.

Довжина доріг загального користування з твердим покриттям в Україні (без урахування окупованої АР Крим) на кінець 2016 р. становила 159,5 тис. км., 21,7 тис. км залізничних колій. [3].

Найбільша кількість перевезень здійснюється наземними видами транспорту (68% – автомобільним, 24% – залізничним).

Аналізуючи проблематику в транспортній галузі України, поганий стан доріг України не відповідає не лише міжнародним вимогам, але й внутрішнім стандартам середині нашої держави.

В зв'язку з тим, що інші країни мають більш розвинуту транспортну інфраструктуру в зв'язку з цим перерозподіл транспортних потоків працює не на користь України.

Аналіз останніх досліджень. Вагомий внесок у розвиток теоретичних та методологічних аспектів вивчення транспортної галузі України зробили такі відомі учені, як О. Бакаев, І. Бакаева, О. Котлубай, Ю. Кулаев, Ю. Кутах, І. Малярчук, В. Ревенко, С. Пирожков, Є.М. Сича, Ю. Цветов та інші науковці. Дослідження теоретичних та практичних аспектів статистичного аналізу автомобільного транспорту відображені в працях провідних фахівців, зокрема: Я. Гнатика, В. Маслія, Е. Петрової, О. Ганченко, І. Алексеевої, М. Макаренка, І. Калачової, Д. Прейгера, О. Собкевича, О. Ємельянової, Г. Голубової.

Метою дослідження є статистичний аналіз транспортної галузі України при перевезенні пасажирів.

На українському ринку перевізників автомобільний транспорт є основним видом транспорту в освоєнні пасажиропотоків, його питома вага в загальному пасажирообороті країни у 2017 р. становить 38,2%. За період 2005-2017 рр. попит на перевезення пасажирів автомобільним транспортом зріс на 30,8%, а пасажирооборот на 70,1%. Зазначено, що в цей період відбувся перерозподіл суб'єктів ринку, що пропонують пасажирські послуги в бік скорочення автоперевізників державної форми власності [1, 4].

Структура потреб населення у внутрішніх перевезеннях має вигляд: міжміське сполучення – 4,4%, приміське – 18,6%, міське сполучення – 77,0% і задовольняється повністю. При цьому відмічено, що у 2013 р. перевезення пасажирів автомобільним транспортом у міжнародному сполученні становить лише 0,04% від загального обсягу ринку. Разом із задоволенням потреб населення у пасажирських перевезеннях існує очевидний дефіцит якості, комфорту та безпеки на всіх видах транспортних засобів [1, 2].

Згідно із офіційною статистикою Держстату за 2017 рік частка перевезень пасажирів автомобільним транспортом становить понад 43%, міський електричний транспорт близько 53%. (табл. 1).

Особливістю ринку автомобільних перевезень є відсутність на ньому державного сектору економіки. Діють лише приватні автоперевізники. Таким чином, головною функцією Міністерства є формування та забезпечення реалізації державної політики у даній сфері, визначення «правил гри», забезпечення сталого функціонування пасажирських та вантажних автомобільних перевезень.

Пасажирообіг та кількість перевезених пасажирів у 2017 році¹
 (таблиця з Укрстат http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/tr.htm)

	Пасажирообіг		Кількість перевезених пасажирів	
	млн.пас.км	у % до 2016р.	млн	у % до 2016р.
Транспорт	99277,7	107,4	4647,2	100,3
залізничний ^{2,3}	28043,4	103,6	165,0	98,0
автомобільний	35412,4	102,5	2018,7	99,7
водний	30,3	99,8	0,6	122,9
авіаційний	20345,7	131,0	10,6	127,5
трамвайний	3922,6	98,2	675,6	97,4
тролейбусний	6016,0	102,0	1057,8	101,8
метрополітенівський	5507,3	102,9	718,9	102,9

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

² Кількість відправлених пасажирів за оперативними даними ПАТ "Укрзалізниця"

³ З урахуванням перевезень міською електричкою

Аналізуючи табл. 1 у порівнянні з аналогічним періодом 2016 року обсяги перевезень пасажирів автотранспортом зменшились на 0,3%, а в міському електричному транспорті є тенденція збільшення пасажироперевезень на 0,7%. Відповідно до даних Укрстат у міжміському сполученні автомобільним транспортом (автобуси) перевезено 148 млн. пасажирів із 225 млн., тролейбусами 6 млн. у приміському сполученні автомобільним транспортом (автобуси) перевезено 621 млн. пасажирів із 990 млн. у міському сполученні перевезено 5407 млн. пасажирів з них:

- автомобільним транспортом (автобуси) 2575 млн.;
- тролейбусами 1300 млн.;
- трамваями 757 млн.;
- метрополітеном 775 млн.;

Пасажирообіг автомобільним транспортом (автобуси) становить: 49 млрд.пас.км, що становить 38 % від всіх видів транспорту, тролейбусами – 7,6 млрд.пас.км, що становить 6 %, трамваями – 4.1 млрд.пас.км, що становить 3 %.

На даний час автомобільна транспортна система України налічує більше 9,2 млн. транспортних засобів, у тому числі:

- 6,9 млн. легкових автомобілів
- ≈ 250 тис. автобусів
- ≈ 1,3 млн. вантажних автомобілів
- понад 840 тис. од. мототранспорту.

У цілому, на ринку комерційних перевезень в цей час здійснюють підприємницьку діяльність майже 56,2 тис. перевізників, які в своїй діяльності використовують більш 154 тис. транспортних засобів.

Висновки. Визнаючи провідне значення автомобільного громадського автомобільного пасажирського транспорту для розвитку інфраструктури міст України в умовах євроінтеграції України для забезпечення технологічного оновлення необхідно: – забезпечити сприятливі умови для залучення інвестицій. В той же час, необхідно розуміти, що автомобільний транспорт – джерело підвищеної небезпеки, а пасажирські перевезення – сфера, в якій головне значення мають права пасажирів, а не лібералізація вимог до підприємців. А для покращення привабливості пасажироперевезень необхідно: по-перше, оновити електротранспорт (тролейбусний та трамвайний парк), що задовольнить потреби споживачів у комфорті та швидкості; по-друге, оптимізувати схему руху, забезпечивши таким чином потребу в зручності та інтенсивності курсування. Реформування

системи державного контролю та регулювання діяльності автомобільного та міського електричного транспорту.

Література:

1. Гречка Ольга Віталіївна. Статистичний аналіз ринку послуг автомобільного транспорту. – Дисертація канд. екон. наук: 08.00.10, Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ, 2015. – 200 с.
2. www.ukrstat.gov.ua – Держстат Головне управління статистики України
3. Кулицький С. Проблеми розвитку мережі автомобільних доріг в Україні [Електронний ресурс] / С. Кулицький // Україна: події, факти, коментарі. – 2017. – № 22. – С. 56–65. – Режим доступу: <http://nbuviar.gov.ua/images/ukraine/2017/ukr22.pdf>. – Назва з екрану.
4. Овчар П.А., Савченко Л.А. Особливості імплементації державою європейських вимог щодо законодавства в галузі автомобільного транспорту. [Монографія.] – Київ: АСПЕКТ – Поліграф, 2016, – 571с.

Summary

Slipukha T.I. Analysis of passenger transport and prospects of its development in Ukraine

The modern economy is developing colossally, economic relations become more complex. Transport plays an important role in ensuring the sustainable development of these relations. The transport complex of Ukraine combines various types of transport, such as: automobile, railway, aviation, sea and river, pipelines. The article analyzes the number of passengers carried in recent years. In the transport system of Ukraine, the main volume of passenger transportation is carried out by road, rail transport.

In the conditions of competition in the passenger transport market, the main tasks are to provide maximum assistance to road carriers at the state level.

The dependence in % of the corresponding period of previous years is given in the work. The statistical analysis of the transport industry will provide real results of the main tasks and problems that arise in the transport of various types of passenger transport. The article is devoted to the analysis of individual indicators of the development of the transport system of Ukraine. Particular attention is paid to passenger traffic in urban and suburban transport.

Keywords: transport, economy, passenger transportation, transport services.

Reference

1. Grechka Olga Vitalievna. Statistical analysis of the market of road transport services. - Thesis for the candidate. econ Sciences: 08.00.10, Gos. University "Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman". – Kyiv, 2015. – 200 p.
2. www.kyivobl.ukrstat.gov.ua Gosstat The Main Department of Statistics in the Kyiv region. Express-issue in the Kyiv region dated 23.11.2017 № 11-05 / 614
3. Kuliksky S. Problems of the development of the network of highways in Ukraine [Electronic resource] / S. Kuliksky // Ukraine: events, facts, comments. - 2017. - No. 22. - P. 56-65. – Access mode
4. Ovchar P.A., Savchenko L.A. Features of the state's implementation of European requirements for legislation in the field of road transport. [Monograph.] - Kyiv: ASPECT - Polygraph, 2016. – 571s.